

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

Правові горизонти

Legal horizons

ВИПУСК 18 (31)

Суми – 2019

DOI: <http://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2019.i18.p116>

ПРОБЛЕМИ ТА КЛЮЧОВІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

*Логвиненко Микола Іванович,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного,
господарського права та фінансово-економічної безпеки,
Навчально-науковий інститут права,
Сумський державний університет*

*Подольяка Анна Олександрівна,
Навчально-науковий інститут права,
Сумський державний університет*

Сучасний стан суспільної атмосфери, погіршення криміногенної ситуації в державі на ґрунті різких політичних, соціальних змін, що ускладнені військово-збройним конфліктом, антитерористичними операціями, посилює актуалізацію проблеми забезпечення та охорони права людини на життя та здоров'я загалом та окремих соціальних груп. Така напружена ситуація в суспільстві посилює режим роботи правоохоронних органів, серед яких найбільше навантаження припадає на патрульну поліцію України, яка виконуючи свої функціональні обов'язки безпосередньо вступає в контакт з суспільством, швидко реагуючи на правопорушення, припиняючи їх. У статті визначено, що, питання особистої безпеки поліцейського патрульної поліції є питанням суспільним, оскільки від ефективності діяльності патрульних поліцейських залежить рівень законності, правопорядку, стабільності, безпеки окремих громадян, суспільства та держави. Як і будь-який працюючий громадянин, поліцейський патрульної поліції має право на безпечні умови праці та охорону праці. У статті встановлено необхідність вдосконалення сучасної системи забезпечення особистої безпеки патрульних поліцейських в Україні необхідно шляхом розробки програм підготовки як психологічної так і фізичної щодо дій в конкретних життєвих ситуаціях, особливо в екстремальних, щоб посилити психологічні навички, комунікативні навички, та виробити психологічну готовність діяти певним чином в певних життєвих реальних обставинах. Законодавче забезпечення особистої безпеки передбачає собою наявність певних норм та гарантій для патрульного поліцейського, що забезпечують певний рівень захисту його від небезпеки, що загрожує йому під час виконання службових обов'язків. Однак практика засвідчує недостатність передбачених гарантій, що призводить до збільшення чисельності постраждалих патрульних поліцейських під час здійснення службової діяльності. Сама специфіка професійної службової діяльності патрульного поліцейського полягає у її небезпечності, тому держава повинна забезпечити максимально можливий рівень захисту, звертаючись при цьому і до міжнародного досвіду.

Ключові слова: безпека, особиста безпека, адміністративно-правовий статус поліцейського патрульної поліції, небезпечні фактори у службовій діяльності патрульної поліції.

Logvinenko M.I., Podolyaka A.A. Problems and key areas of providing personal security of patrol police officer. The current state of the public atmosphere, the deteriorating criminogenic situation

in the country on the basis of sharp political, social changes, complicated by military-armed conflict, anti-terrorist operations, aggravates the actualization of the problem of ensuring and protection of human rights for life and health in general and certain social groups. Such a tense situation in the society exacerbates the regime of work of law enforcement agencies, among which the greatest burden falls on the patrol police of Ukraine, who, in the performance of their functional duties, directly comes into contact with the society, quickly responding to the offenses, stopping them. The article found that, the issue of personal security of the police patrol police is a public issue, since the level of law, order, stability, security of individual citizens, society and state depends on the effectiveness of patrol police activity. Like any working citizen, a police patrol officer is entitled to safe working conditions and occupational safety. The article establishes the need to improve the modern system of personal security of patrol officers in Ukraine by developing programs of psychological and physical training in action in specific situations, especially in extreme situations, to strengthen psychological skills, communication skills, and to develop psychological readiness to act in a certain way in certain real life circumstances. Legislative personal security requires certain rules and safeguards for the patrol officer to provide a certain level of protection against the danger that threatens him in the course of his duties. However, the practice shows that the guarantees provided are insufficient, leading to an increase in the number of injured patrol officers in the course of their duty. The very specificity of the professional patrol officer's professional service is in its danger, so the state must provide the highest possible level of protection, while also applying international experience.

Keywords: security, personal safety, administrative and legal status of the police patrol police, dangerous factors in the patrol police service.

На сьогодні Україна ввійшла в особливу стадію процесу її інтеграції до європейської та міжнародної спільноти, оскільки ряд взятих на себе зобов'язань вимагає їх негайного виконання. Складність ситуації, по-перше, обумовлена несприйняттям суспільством запроваджуваних реформ, по-друге, тривалою окупацією значної території держави. Перебуваючи в центрі міжнародних політичних подій, наша держава перебуває в стані кардинальних змін у політичному житті. Внутрішня соціальна картина ускладнена масовим незаконним поширенням зброї серед громадян, що посилює рівень суспільної небезпеки, а відповідно ставить під загрозу тих осіб, які стоять на сторожі суспільних відносин. За останні роки продовжується зростання чисельності постраждалих поліцейських, під час виконання своїх професійних обов'язків. Держава є єдиним гарантом прав і свобод для своїх громадян, тому максимальна увага з боку уповноважених органів нашої держави має бути приділена охороні та захисту людини від посягань на її життя та здоров'я. Для суб'єктів забезпечення особистої безпеки працівників патрульної поліції першочерговим та особливо актуальним завданням на сьогодні є саме максимальне забезпечення права на життя та здоров'я, з урахуванням негативної тенденції до збільшення чисельності постраждалих та загиблих поліцейських під час здійснення службової діяльності.

Постановка завдання. Специфіка службової діяльності патрульних поліцейських полягає у високому рівні її небезпеки, оскільки функціонально така діяльність спрямована на протидію злочинності, припинення правопорушень, дотримання правопорядку. З цього виникає потреба забезпечення особистої безпеки поліцейських патрульної поліції. Система державного гарантування особистої безпеки патрульного має становити собою сукупність максимальних гарантій та заходів, що на найвищому рівні всесторонньо забезпечують його право на життя та здоров'я. Особливу увагу має бути приділено інструктуванню, проходженню стажування, обміну досвідом із зарубіжними колегами, підвищенню рівня матеріального забезпечення патрульних поліцейських, посилення психологічної готовності поліцейських патрульної поліції до екстремальних ситуацій тощо.

Аналіз досліджень і публікацій. Безпека в правоохоронних органах завжди була в центрі уваги з боку науковців різних галузей права. В науці адміністративного права були присвячені дослідження особистій безпеці працівників органів внутрішніх справ, але у зв'язку з тим, що Національна поліція України, в тому числі й абсолютно оновлена патрульна поліція відносно новостворений орган, тому питанню дослідження особистої безпеки саме працівників патрульної поліції присвячені лише поодинокі дослідження

вітчизняних науковців. Так зазначену тематику було згадано у дослідженнях таких науковців як: В.Б. Авер'янова, О.М. Бандурки, Ю. П., Битяка, І.П. Голосніченка, М. І. Логвиненка, М.І. Мельника та ін..

Основний виклад матеріалу. Невід'ємним, основоположним правом, яке гарантоване як на рівні міжнародних нормативно-правових актів та інституцій, так і на державному рівні, є право людини на життя та здоров'я. Гарантування, охорону та захист життя людини забезпечує держава, через виконання міжнародних зобов'язань, правове регулювання, закони та підзаконні нормативно-правові акти, загальні та особисті правила безпеки, дії органів публічного адміністрування, забезпечення діяльності фахівців у сфері безпеки. Забезпечення права людини на життя та здоров'я не залежить від віку, статі, раси, кольору шкіри, національної чи релігійної приналежності, соціального статусу, професійної чи службової діяльності. Саме тому особливу увагу привертає проблематика забезпечення особистої безпеки працівників патрульної поліції, які в силу природи своєї службової діяльності зіштовхуються з рядом небезпечних факторів, що несуть в собі загрозу їх життю та здоров'ю.

Особиста безпека патрульного поліцейського є складовою більш загального поняття «безпека». Як слушно зазначає, О. М. Морозова, що «безпека – це стан, коли кому-небудь чи чому-небудь ніщо не загрожує, це гарантія, необхідна умова життєдіяльності особи, суспільства, держави, що дозволяє їм зберігати та збільшувати духовні та матеріальні цінності, відсутність небезпек та загроз для об'єкта. Суть безпеки полягає в постійному існуванні загрози і перманентна необхідністю управління нею. Натомість, як зазначає автор, небезпека – це можливі або реальні явища, події і процеси, здатні нанести шкоду людині, соціальній групі, народу, суспільству, державі, нанести шкоду їх благополуччю, зруйнувати матеріальні, духовні або природні цінності тощо. Загроза – це небезпека на стадії переходу із можливості у дійсність, висловлений намір або демонстрація готовності одних суб'єктів спричинити шкоду іншим» [5, с. 2].

Безпека людини є складовою частиною безпеки держави. Нерозривний зв'язок організації забезпечення особистої безпеки в системі патрульної поліції існує безпосередньо з правовим статусом зазначеного структурного підрозділу Національної поліції. Сердюк А. М. на підставі змістовного аналізу поняття та елементів адміністративно-правового статусу патрульної поліції, стверджує, що адміністративно-правовий статус патрульної поліції України: а) визначає її місце в системі правоохоронних органів,

встановлених Конституцією України, або в тій чи іншій підсистемі; б) фіксує його призначення в системі виконання державних функцій шляхом встановлення основної мети, завдань і функцій; в) закріплює певну організаційну структуру і ресурси (або порядок їх формування) шляхом встановлення порядку фінансування, розподілу матеріальних засобів, необхідних для реалізації його завдань і функцій, шляхом регламентації порядку організації роботи; г) визначає компетенцію, тобто окреслює коло її прав і обов'язків, необхідних для реалізації мети, завдань і функцій; статус визначає методи і форми діяльності [10, с. 7]. Більше того, колектив авторів визначає особливості адміністративно-правового статусу поліцейського, що нерозривно пов'язаний з питаннями забезпечення його особистої безпеки: по-перше, наявність владних повноважень як внутрішньо організаційного, так і зовнішнього характеру; по-друге, можливість виступати в межах своєї компетенції від імені держави під час здійснення заходів з охорони громадського порядку та безпеки; по-третє, наявність встановлених обмежень як під час вступу на державну службу, так і під час її проходження; по-четверте, наявність гарантій соціально-правового захисту; по-п'яте, підвищену відповідальність як за власні дії під час службової діяльності, так і поза межами служби [1, с. 43]. Для більш широкого розуміння поняття безпеки, А. В. Ліпкан, пропонує розглядати його у трьох аспектах, а саме: «нормативно-правовий аспект, який передбачає виявлення напрямків щодо визначення зазначеного поняття в нормативно-правових актах України; доктринальний аспект, надає основні напрями до визначення поняття «безпека» у науковій літературі; енциклопедичний аспект, яким окреслюються підходи щодо з'ясування змісту цього поняття, яке визначене в енциклопедичних словниках і джерелах» [4, с. 12]. Виходячи з таких наданих напрямків розуміння поняття «безпеки» можна сказати, що особиста безпека працівника патрульної поліції в нормативно-правовому його розумінні, аспекти – це система передбачених нормами законодавства заходів, що регулюють питання безпеки та умов праці поліцейських, умов несення ними служби, гарантії їх службової діяльності, що прямо містяться у нормах чинного законодавства та підзаконних внутрішньовідомчих нормативно-правових актах. Якщо звернути увагу на особисту безпеку працівника патрульної поліції в структурі службової діяльності, можна назвати такі функції особистої безпеки патрульного поліцейського, як прогнозування, попередження, запобігання, зниження, нейтралізація, припинення, ліквідація факторів, чинників, потенційних та реальних

загроз, що виникають під час несення ними службової діяльності. Особиста безпека працівників патрульної поліції – це система чітко визначених нормами чинного законодавства гарантій, стандартів, заходів, що забезпечують морально-психологічний, фізичний, матеріально-технічний, інформаційний, правовий, організаційний всесторонній захист патрульних поліцейських, з метою забезпечення належних умов здійснення ними професійної службової діяльності. Якщо розглядати особу патрульного поліцейського як об'єкта забезпечення особистої безпеки, то структура його її забезпечення містить в собі два визначальних фактори біологічний та соціальний. Біологічний обумовлений самою природою людини, при цьому як соціальний набутий під час взаємодії з оточуючим суспільством. Тому при розробці заходів забезпечення особистої безпеки працівника патрульної поліції обов'язково необхідно врахувати названі фактори.

Аналіз завдань та повноважень патрульної служби МВС України дозволяє охарактеризувати рівень небезпечних факторів, які ставлять під загрозу життя та здоров'я поліцейського під час виконання службових обов'язків. Зокрема, мова йде про такі завдання, як: «цілодобове патрулювання території обслуговування з метою забезпечення належної охорони громадського порядку, громадської безпеки та контролю за дотриманням правил дорожнього руху, забезпечення його безпеки. У разі необхідності здійснює регулювання дорожнього руху» [7]. Як зазначає, Шевченко Т.В., патрулювання в роботі патрульної служби має досить важливе значення. Під час патрулювання поліцейські виконують низку завдань з охорони публічного порядку, протидії злочинності та профілактики правопорушень. Саме під час патрулювання поліцейські потрапляють в екстремальні ситуації, що як правило, пов'язано з вуличною злочинністю, із громадянами, які знаходяться у стані алкогольного сп'яніння, мають психічні розлади чи захворювання, або інші дрібні, однак небезпечні, обставини, що можуть привести, зокрема, до тяжких тілесних ушкоджень або навіть смерті поліцейських [12, с. 133].

Наступним із завдань патрульної служби є перше реагування на повідомлення про правопорушення, надання невідкладної допомоги; своєчасне реагування на повідомлення про вчинення правопорушень, а також з метою надання допомоги громадянам. Надання невідкладної допомоги потерпілим від нещасних випадків, правопорушень, аварій, пожеж та інших надзвичайних ситуацій до прибуття на місце

компетентних служб. Під час виконання такого завдання, поліцейські патрульної поліції часто зазнають тілесних ушкоджень, залежно від конкретної ситуації та загрозливих факторів.

Серед численних завдань, які також несуть в собі ряд загроз та небезпечних факторів у службовій діяльності патрульних поліцейських варто назвати такі:

□ самостійне виявлення правопорушень: під час патрулювання та в інших випадках, передбачених законодавством, звертає увагу на правопорушення з метою їх запобігання, припинення, документування і притягнення до відповідальності;

□ припинення правопорушень: припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення, застосовуючи для цього передбачені законодавством права і повноваження; у випадках та в спосіб, передбачені законодавством, розглядає справи про адміністративні правопорушення і застосовує заходи адміністративного впливу до правопорушників;

□ затримання правопорушників та доставлення їх до підрозділів органів внутрішніх справ. У випадках, визначених законодавством, здійснює затримання особи та її доставлення, а також застосовує інші заходи забезпечення провадження відповідно до законодавства;

□ охорону місця події. З метою забезпечення подальшого розслідування вживає заходів щодо охорони та збереження місця події в первинному, незміненому стані до прибуття уповноважених осіб, зокрема слідчих оперативних груп;

□ співпрацю з іншими структурними підрозділами органів внутрішніх справ. З метою виявлення, припинення та попередження кримінальних, адміністративних правопорушень, забезпечення комплексного підходу в забезпеченні законності та правопорядку, налагоджує та здійснює співпрацю з іншими структурними підрозділами органів внутрішніх справ;

□ спілкування і співпрацю із суспільством: реалізуючи підхід «міліція та громада», постійно співпрацює з населенням та громадськими організаціями з метою підвищення рівня громадської безпеки, запобігання вчиненню правопорушень та встановлення довірливих відносин між міліцією та населенням [7].

Одним із найголовніших факторів забезпечення особистої безпеки патрульного поліцейського є самозабезпечення. Як зазначає О. Г. Комісаров, «особиста безпека визначається рівнем професійно-психологічної підготовленості працівника і наявністю у нього спеціальних знань та вмінь із забезпечення особистої безпеки при

вирішенні професійних завдань або у ситуаціях, пов'язаних із професійною діяльністю. Особиста безпека патрульних поліцейських спрямована на їх захист від небезпечних, екстремальних ситуацій, тому кожен працівник патрульної поліції має знати та самостійно визначати такі ситуації, швидко реагувати на них, з метою їх уникнення, усунення та ліквідації їх наслідків» [2, с. 84]. Тобто, виходячи з цього можна зазначити, що лише сам поліцейський патрульної поліції діючи в індивідуальних обставинах, здатний реально оцінити її, визначити загрози і небезпечні фактори та обрати модель поведінки, заходи та засоби, які він може використати для забезпечення особистої безпеки. На такій особливості наголошує і Трояновський В. С., науковець зазначає, що забезпечення особистої безпеки працівника поліції зумовлюється його індивідуально-психологічними особливостями, рівнем фізичного розвитку та інтелекту, рівнем моральних якостей, рівнем та змістом фіктивності, професійними навичками і вміннями вирішувати конфліктні ситуації, здатністю до самостійного аналізу професійної діяльності з метою розробки нових елементів стратегії і тактики, удосконалення засобів і прийомів ефективного виконання оперативно-службових завдань [11, с. 75].

Національну систему суб'єктів забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції, складають два види суб'єктів. Перший вид, ті органи які, відповідно до наданих їм законодавством повноважень, приймають участь у забезпечення особистої безпеки працівників поліції – до них належать Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Служба Безпеки України, Міністерство внутрішніх справ та ін., тобто у цьому процесі представлені усі гілки влади – законодавча, виконавча, судова. Другий вид, - спеціально створені для здійснення забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції, в тому числі й патрульної поліції, – представлений Департаментом внутрішньої безпеки Національної поліції.

На рівні адміністративно-правового регулювання забезпечення особистої безпеки здійснюється Законом України «Про Національну поліцію України» [8], норми якого містять в собі певні гарантії, щодо забезпечення особистої безпеки. До таких зокрема можна віднести «законні вимоги поліцейського є обов'язковими для виконання всіма фізичними та юридичними особами». Інститут відповідальності за непокору чи злісне невиконання законних вимог патрульного поліцейського є однією із гарантій забезпечення його особистої безпеки. Також вказаним Законом передбачено гарантію забезпечення «належними

умовами для виконання покладених на нього службових обов'язків». Крім того, важливою гарантією є «користування повноваженнями, передбаченими Законом, незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу», тому що небезпека може бути у будь-який момент, навіть поза службовою діяльністю. При цьому є навіть гарантія для колишніх службовців «Правопорушення щодо поліцейського або особи, звільненої зі служби в поліції, її близьких родичів, вчинені у зв'язку з його попередньою службовою діяльністю, мають наслідком відповідальність відповідно до закону», адже такі випадки в діяльності патрульних поліцейських не виключення, з мотивів помсти досить часто здійснюються напади, погрози колишнім службовцям. Поліцейський патрульної поліції у повному обсязі користується гарантіями соціального та правового захисту, передбаченими Законом та іншими актами законодавства, а також захищає свої права, свободи та законні інтереси всіма способами, що передбачені законом. Такий комплекс гарантій не є вичерпним. Ці гарантії можна прослідковувати в Законі через призму прав, наприклад, право «придбавати у власність пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, для забезпечення власної безпеки, використовуючи їх виключно з підстав, визначених Законом» [8].

Одним із ключових у сфері забезпечення особистої безпеки патрульного поліцейського є соціальний напрямок. Так, Законом «Про Національну поліцію України» передбачено «право одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) чи втрати працездатності поліцейського», право на медичне обслуговування, грошової допомоги, такі права є саме тими гарантіями, що у випадку настання небезпеки, а тим більше небезпечних наслідків для поліцейського, держава подбає про нього та його сім'ю. Такі гарантії соціального захисту є цілком виправданими, в умовах постійного ризику, небезпеки, загроз.

Окрім того, відповідно до ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» реальна загроза життю, здоров'ю, житлу, майну працівників суду та правоохоронних органів у зв'язку з їх службовою професійною діяльністю є підставою для проведення оперативно-розшукових дій [9]. Законом України «Про державних захист працівників суду та правоохоронних органів» [6] Національна поліція віднесена до правоохоронного органу, на який поширюється дія зазначеного Закону. Окрім загальних гарантій безпеки поліцейського, які містяться в Законі «Про Національну поліцію України», Закон «Про

державних захист працівників суду та правоохоронних органів» містить спеціальні заходи забезпечення особистої безпеки поліцейського. До таких заходів відповідно до статті 5 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» [6] належать:

□ особиста охорона, охорона житла і майна (що передбачає собою обладнання засобами протипожежної і охоронної сигналізації, заміни номерів їх квартирних телефонів і державних номерних знаків належних їм транспортних засобів);

□ видача зброї, засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку (залежно від ступеня загрози працівнику суду чи його близьким родичам);

□ використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження (за заявою та згодою осіб взятих під державний захист);

□ тимчасове розміщення у місцях, що забезпечують безпеку;

□ забезпечення конфіденційності даних про об'єкти захисту;

□ переведення на іншу роботу, направлення на навчання, заміна документів, зміна зовнішності, переселення в інше місце проживання.

Окрім вищезазначеного, Законом передбачено чіткий механізм звернення поліцейського у разі загрози його безпеці. Чітко визначено: повноваження органів, що здійснюють захист в рамках своїх повноважень; права та обов'язки як особи, яка під захистом, так і органів (посадових осіб), що здійснюють захист; порядок проведення заходів захисту та їх припинення у разі наявності на те підстав. А також відповідальність органів та посадових осіб, що здійснюють захист працівників правоохоронних органів за порушення вимог таємниці та розголошення інформації.

Враховуючі той факт, що поліцейський діє завжди в умовах реального соціального простору, взаємодіє з людьми у особливо загострених обставинах, то потрібно посилити психологічні, комунікативні напрями в професійній підготовці поліцейських, що дозволить діяти правильно в

умовах небезпеки, зокрема, яку створює сама людина.

Наразі вдосконалення сучасної системи забезпечення особистої безпеки патрульних поліцейських може охоплювати два основні напрями – нормативно-правовий та організаційно-управлінський. Нормативно-правовий полягає у приведенні чинного законодавства нашої держави до відповідних соціальних стандартів та гарантій, усунення тих прогалин і перешкод, що здійснюють негативний вплив сьогодні на стан безпеки та захищеності поліцейських патрульної поліції. Щодо організаційно-управлінського напрямку забезпечення особистої безпеки патрульного поліцейського – можна розглядати його як систему науково-методологічних, навчально-методичних, кадрових, психологічних, матеріально-технічних та інших заходів, спрямованих на усунення небезпечних для життя, здоров'я, честі, гідності й недоторканості працівників патрульної поліції факторів як під час виконання ними своїх службових завдань та обов'язків, так і поза службою.

Висновки. Працівники патрульної поліції щоденно відчують на собі протидію з боку злочинності та криміногенних елементів. Особиста безпека є природною потребою людини, не залежно від професії, громадянства, расової чи релігійної приналежності, політичних поглядів, соціального статусу особи. Тому забезпечення особистої безпеки поліцейського повинно максимально балансувати із такими ж правами кожної людини і громадянина. Найбільш дієвим та важливим елементом забезпечення особистої безпеки працівників патрульної поліції є гарантії, які закладені в нормах, що визначають правовий статус поліцейського, та норми, що регулюють засади діяльності поліцейських. Гарантії виділено загальні та спеціальні. Загальні це ті гарантії, які характерні загалом для державної служби, та спеціальні гарантії – це ті, які характерні та спеціально визначені для працівників органів Національної поліції. Систему заходів забезпечення особистої безпеки патрульних поліцейських утворюють такі заходи: управлінські, організаційно-правові, методичні, соціально-економічні, загальні та спеціальні тощо.

Література:

1. Глуховець В. А. Адміністративна діяльність Національної поліції. Навчальний посібник. Кол. авт. ; кер. авт. кол. к.ю.н., засл. юрист України В.А. Глуховець. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 248 с.
2. Комісаров О. Г. Інформаційне забезпечення особистої безпеки працівників сил охорони правопорядку: сучасний стан проблеми / О. Г. Комісаров, В. В. Богуславський // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету. – № 3. – 2014. – с. 82-89.

3. Конституція України від 28 червня 1996р.: за станом на 01.02.2011 / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – С. 43.
4. Ліпкан В. А. Адміністративно-правове регулювання Національної безпеки України. Монографія. К.: ТЕКСТ. 2008. 440 с.
5. Морозова О. М. Забезпечення безпеки особи в місцях позбавлення волі. Часопис Національного університету «Острозька академія». № 2. 2016. с. 1-8.
6. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 № 3781-ХІІ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.
7. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС. Наказ МВС від 02.07.2015 р. № 796. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15>.
8. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. – № 40-41. – ст.379.
9. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-ХІІ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.
10. Сердюк А. М. Поняття та елементи адміністративно-правового статусу патрульної поліції України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2016. Випуск 1. Том 3. С. 76-81.
11. Трояновський В. С. Особиста безпека поліцейського під час виконання службових обов'язків: зарубіжний досвід. Південноукраїнський правничий часопис. 2016. с. 74-76.
12. Шевченко Т.В. Екстремальні умови під час виконання повноважень поліцейськими та їх вплив на гарантування особистої безпеки поліцейського. Право і суспільство. № 2. 2017. с. 130-134.